

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צג.

עין משפט נר מצוה

ד א מ"י פ"ו מהל' ק"פ
ה ב מ"י ש"ס פ"ה הלכה
ז א ג מ"י ש"ס
ז ד מ"י ש"ס הלכה ז:

רבינו הגנאל

ודחה רב נחמן ר' עקיבא
סבר אין שוחטין וזרקין
על טמא שרץ, ודרך רחוקה
טומאת שרץ דמי. ואנא
סבירא לי כמאן דאמר
שוחטין וזרקין על טמא
שרץ, ודרך רחוקה כטמא
שרץ דמי, מה טמא שרץ
שחטו בלוי הורצה, אם
פך שיהיה בדרך רחוקה
אם זרק הורצה. ת"ר אלו
עושין את השני זבין
הזבין מצורעין וכו' וכל
גרות והיולדות והשוגגין
האנוסין והמזידין וטמא
וגמי שהיה בדרך רחוקה.
אם כן למה נאמר
בדרך רחוקה הלא אנוס
הוא וזבין שגח האנוסין.
ואמרין לפטור מן הכרת.
אליבא דמאן דאמר
הורצה, דא אליבא דמאן
דאמר לא הורצה, סוף
סוף למה לי למתניה דאי
בעי למעבד לא שבקינן
ליה, היינו הני, אלא ש"מ
היינו אליבא דמאן דאמר
הורצה, אלמא בר מעבד
הוא ואפ"ה פטריה רחמנא
מכרת. ואקשינן מדקתני
והזבין מכלל שהנשים
חיבות בשני, וזי אשה
בשני חיבת והתניא יכול
לא יהו עושין את השני
אילא טמא נפש כו' ת"ל
איש, איש ולא אשה.
ושנין הא התניא שהנשים
עושות את השני ר' יהודה
ו' ו' היא והא דתניא
איש ולא אשה רבי שמעון
[היא] כדאמרן בפרק של
מילה. ת"ר טהור שלא
עשה פסח, חייב כרת
על הראשון וחייב כרת
על השני דברי רבי. מאי
טמא שני רגל בני
עצמו הוא. ר' נתן אומר
חייב כרת על הראשון
ופטור על השני, קסבר שני
תשלומין דראשון הוא,
תקוני לראשון לא מתקין.
ר' חנניא בן עקיבא אומר
אף על הראשון אינו חייב
אלא אם לא עשה את
השני, כלומר כיון שלא
עשה הראשון נסתלקה
חובת הראשון ונתחייב
בשני, ולעולם אינו חייב
אלא על השני קסבר
שני תקנתא דראשון הוא.
ואודו לטעמיהון דתניא
ג' שנתניין בין שני פסחים
וכן קטן שהגדיל בין שני
פסחים חייב לעשות פסח
על דברי רבי, ר' נתן
אומר כל הוקה לראשון
זקוק לשני וכל מי שאינו
זקוק לראשון אינו זקוק
לשני. ושלישתן מקרא אחד
דרשו, והאיש אשר הוא
טהור ובודק לא היה וחזל
לעשות הפסח בראשון
ונכרת, אי נמי קרבן ה'
לא הקריב במעוהו בשני
חטאו ישא, והוא כרת

ה"ג בכל הספרים וכן גרסינן בספרי (פר' זעלונק) **מה טמא שאין ספק בידו בו' ומיתני התם אלפונתא דר"א ור"ע** ומייתי ר"ע ראייה לדבריו מה טמא שאין ספק בידו לעשות מפני טומאה אף דרך רחוקה שאין ספק בידו לעשות שרמוק כ"כ שאין יכול לצבא בשעת שמיטה לעולם או

בשעת אכילה לרבי יהודה ומייתי לה כ"כ ששת מדקאמר ואינו עושה משמע ללא הוראה לכלל מילי יליף דרך רחוקה מטמא ומשני רב נחמן דר"ע סבר אין שוחטין וזרקין ולכן יליף דרך רחוקה מטמא דמרוייהו חזו בשעת אכילה ולא חזו בשעת שמיטה ולדידיה נמי אס זרק לא הוראה אצל אלא סבירא לי שוחטין וזרקין ובעלי גדות והיולדות והשוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ושהיה בדרך רחוקה א"כ למה נאמר טמא למה נאמר דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ למה נאמר בדרך רחוקה לפוטרו מן הכרת וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מחייבא והא תניא יכול לא יהו עושין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה זבין ומצורעין ובעלי גדות מנין ת"ל איש איש לא קשיא הא ר"י ויסי הא ר"י ור"ש ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף [על] הראשון אינו חייב כרת א"כ לא עשה את השני ואודו לטעמיהו דתניא יגר שנתגיר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי רבי נתן אומר כל שזקוק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני כמאי קמיפלגי רבי סבר שני רגל בני עצמו הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלישתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר

(דף כג.) וי"ל דולאי קרא לא אינטרין להכי אלא פריך משום דקתני למה נאמר טמא לפוטרו מהיכרת דמשמע מכרת פטור אבל אי בעי למיעבד מני עבד הלכך פריך הא אי בעי למיעבד לא שבקינן ליה והשתא טמא לא אינטרין למיכתב אלא לשמעיעין דאיש נחמה ואין יצבור נדחין ונראה לר"י דממתניתין דקתני שאלו פטורין מהיכרת ליכא למידק כרז נחמן מדקתני פטורין מכלל דאס זרק הורצה דה"ה אס זרק לא הורצה ואיירי דקתני סיפא חייבין מנה רישא פטורין ואתי שפיר דלעיל מייתי ראייה ממתניתין לרז ששת: **אל"א** למה נאמר בדרך רחוקה בו'. קשה לרבי יהודה דלמה לקמן איהו דרך רחוקה כל שאין יכול ליעבד בשעת אכילה דרך רחוקה דכתב רחמנא למה לי פשיטא דפטור דלא לא חזי לאכילה ואי משום דיכול ליעבד בסוסים וצפרדיים א"כ לקמן דקתני היה חזק למודיעים ויכול ליעבד בסוסים וצפרדיים יכול יהא חייב ת"ל וזכרך לא היה ואמאי אינטרין ההוא קרא הא לא אינטרין למיכתב כלל דרך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליעבד בסוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד קדייב כרת על מה שהרחיק עצמו דאס כן מאי פריך למה נאמר ודרך רחוקה אינו עושה את השני אלא משום היכא דיכול ליעבד בסוסים וצפרדיים ומה שטמא ע"מ אלו נאמר לרשב"א קשיא הא ר' יוסי. תימה דמוקי הך צרייתא דסבר שוחטין וזרקין על טמא שרץ כו' וי"ל דהא לא מוקי לה כו' יוסי אלא צ"ב דסבר דכרת חובה: עולא

מה טמא שיש ספק בידו לעשות. אי לאו דלמייה רחמנא דהא קמני קאי: ואינו עושה. דקא אסר ליה רחמנא לעשות: אף דרך רחוקה שספק בידו לעשות. שהיה לו שלומים לשלח וקאמר רחמנא דאינו עושה למדמה דמייה: ר"ע סבר אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ.

מה טמא שספק בידו לעשות ואינו עושה אף דרך רחוקה נמי שספק בידו לעשות ואינו עושה ורב נחמן אמר לך ר' עקיבא למעמי' דקסבר אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ ואנא סבירא ליה כמ"ד שוחטין וזרקין על טמא שרץ ת"ר אלו שיעושין את השני הזבין והזבות המצורעין והמצורעות [וגדות] ובעלי גדות והיולדות והשוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ושהיה בדרך רחוקה א"כ למה נאמר טמא למה נאמר דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ למה נאמר בדרך רחוקה לפוטרו מן הכרת וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מחייבא והא תניא יכול לא יהו עושין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה זבין ומצורעין ובעלי גדות מנין ת"ל איש איש לא קשיא הא ר"י ויסי הא ר"י ור"ש ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף [על] הראשון אינו חייב כרת א"כ לא עשה את השני ואודו לטעמיהו דתניא יגר שנתגיר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי רבי נתן אומר כל שזקוק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני כמאי קמיפלגי רבי סבר שני רגל בני עצמו הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלישתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר

דקתני ר"ק מה טמא שספק בידו לעשות דחזי לאורתא ואפילו הכי אין שוחטין וזרקין עליו ואסן ס"ל שוחטין וזרקין הלכך האי נמי דיכול ליעבד בשעת אכילה שוחטין וזרקין עליו: וזעולי גדוה. שכל אלו טומאה ארוכה: וטמא. לנפש: וא"כ. דאף אלו עושים את השני: למה נאמר טמא. בתמייה: אלא למה נאמר דרך רחוקה. אי משום דלא צעי למיעבד לא תעבד הא בדרך רחוקה הוא וא"ת שלא ישלח פסחו וכדכר ששת האי תנא לית ליה אלא כרז נחמן סבירא ליה דלמה הוראה דאי כרז ששת אינטרין דרך רחוקה למימר דאי צעי לא ליעבד: מי מחייבא. דקתני גדות ויולדות: יכול לא יסו כו'. ולא קתני זבות ויולדות: הא רבי יוסי. דלמה צריקין דלעיל (דף כג.) נשים צעני שוחטין עליהן צפני עצמן: הא ר"י ור"ש. דלמרי רשות: חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני. חייב כרת יש על זה ועל זה וזה וזה גבירא לא משכחת לה דמרי קטלי כזה גבירא ליכא ולא ענין דאס שג צענייה יתחייב שתי חטאות ליכא למימר הכי דכרת דפסח אין חייבין על שגגתו חטאת דמתן בכריתות (דף כג.) הפסח והמילה מלוות עשה היא ואין חטאת צאה אלא על שגגת כרת של לאו דתניב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה אלא נפקא מיניה דאס שגג צאי מנה והויד צבצירו חייב אי נמי לגר שנתגיר בין שני פסחים: ופטור על השני. ואס שגג צראשון והויד צעני פטור: אף על הראשון. אס הויד אינו חייב כרת עד שזיד אף צעני אצל אס עשה את השני או שגג צו פטור לגמרי דשני פסחונים דראשון ותקנתא דראשון הוא ומויד שלו הוא גמרו של כרת דראשון הלכך צרייה מנה שגג פטור: ואודו לטעמיהו. רבי ורבי נתן: שגג צעני צמחו צו פטור: חייבין לעשות אס השני. דקסבר רגל צעני עצמו הוא ואית ליה חיובה צבאני צבאני נפשיה ואפי' למאן דלא אחזי צראשון: פסלומין דראשון. ומאן דלא אחזי צראשון לא מחייב אשני ומייהו תקוני לראשון מכרת אס הויד צראשון לא מתקן ליה הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני ופטור על השני אס שגג צראשון והויד צעני דהא לית ליה חיובה צבאני נפשיה וצראשון הכי שגג: תקנתא דראשון. מכרת דלייה דאפילו הויד צראשון השני פוטרו מן הכרת: אי נמי קרנן ה' לא הקריבו וכו'. דכי משמע צבאני לשונות ויהו צלשון אי דרשינן ליה ולא קאי ארלעיל מיניה לפרושי טעמא למילתא קמייתא כמו לשון דהא אלא מילתא אחריית היא כמו כי יקרא (דברים כג) כי תכלה לעשר (שם כו) כי תפגע (שמות כג): קסבר

דרך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליעבד בסוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד קדייב כרת על מה שהרחיק עצמו דאס כן מאי פריך למה נאמר ודרך רחוקה אינו עושה את השני אלא משום היכא דיכול ליעבד בסוסים וצפרדיים ומה שטמא ע"מ אלו נאמר לרשב"א קשיא הא ר' יוסי. תימה דמוקי הך צרייתא דסבר שוחטין וזרקין על טמא שרץ כו' וי"ל דהא לא מוקי לה כו' יוסי אלא צ"ב דסבר דכרת חובה: עולא

הך לטעמיה דר"ק מנין ועי' מנחם' כמן ד"ה ר"ע וקנתוה ארבעה כזה, ט' לעיל דף כ"ג: וי"ג, א) נפילתו לי כ"ג, ד) [מספתא דר"ח], ט) לעיל דף ק"א, ו) [לעיל כ"ג], ז) [מספתא פ"ח ה"ג], ח) [מגניב ט"ז], ט) [ל"ל דהל"ז, י) [ר"ה ז"ג].

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל לאמר איש איש כי יידיה טמא קנש או בדרך רחוקה לבס או לרחוקים ויעשה פסח ל'י' במדבר ט' י

2. והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה חזק לעשות הפסח ונכרתה הפסח ההוא מעמיה כי קרבן ה' לא הקריב במעוהו ויטאו ישא הקריב ההוא: במדבר ט' י

הנהגות מהר"ב רינשבורג

[א] תוב' ד"ה דאי בעי למיעבד כו' ומלפי אכלו נפקא כו'. ניב ע"י לעיל סי' ע"א תוס' ד"ה שוחטין וזרקין וכו':

מוסף רש"י

אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ. אין שוחטין וזרקין על הפסח על ידו טמא שרץ. ונדהה לפסח שני, ואף על גב דישא לעבול ולאכול לערב, אלא לא תעשינה אלא נפקא מיניה דאס שגג צאי מנה והויד צבצירו חייב אי נמי לגר שנתגיר בין שני פסחים: ופטור על השני. ואס שגג צראשון והויד צעני פטור: אף על הראשון. אס הויד אינו חייב כרת עד שזיד אף צעני אצל אס עשה את השני או שגג צו פטור לגמרי דשני פסחונים דראשון ותקנתא דראשון הוא ומויד שלו הוא גמרו של כרת דראשון הלכך צרייה מנה שגג פטור: ואודו לטעמיהו. רבי ורבי נתן: שגג צעני צמחו צו פטור: חייבין לעשות אס השני. דקסבר רגל צעני עצמו הוא ואית ליה חיובה צבאני צבאני נפשיה ואפי' למאן דלא אחזי צראשון: פסלומין דראשון. ומאן דלא אחזי צראשון לא מחייב אשני ומייהו תקוני לראשון מכרת אס הויד צראשון לא מתקן ליה הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני ופטור על השני אס שגג צראשון והויד צעני דהא לית ליה חיובה צבאני נפשיה וצראשון הכי שגג: תקנתא דראשון. מכרת דלייה דאפילו הויד צראשון השני פוטרו מן הכרת: אי נמי קרנן ה' לא הקריבו וכו'. דכי משמע צבאני לשונות ויהו צלשון אי דרשינן ליה ולא קאי ארלעיל מיניה לפרושי טעמא למילתא קמייתא כמו לשון דהא אלא מילתא אחריית היא כמו כי יקרא (דברים כג) כי תכלה לעשר (שם כו) כי תפגע (שמות כג): קסבר

מוסף תוספות

א. דקאמר ר"א מאסקות העורה ולחזין. מוס' שאין. ב. אבל דרך רחוקה חזי לכפרת החיות בסוסים וצפרדיים. שם. ג. כמאן דסבירא ליה כו' יוסי... שם.